

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Cap. 17. Circa Consensum Conditionatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

Sect. II. Dubia De Consensu Coacto. 127

Abbas i. 1. de desp. imp. n. 6. Praeposit. ibi, n. 3. Montal. lib. 10. titul. 1. p. 4. Sylvest. ver. Dos. qu. 4. & ibi Tabie. qu. 3. num. 4.

732 Tenetum quanvis filia non promiserit do-
tum. & si temp. indigneque nupserit. Quia filia ex con-
sensu patris nubentis absque dotis promissione
tenetur pater dotem constitutere. sed filia ma-
jori virgininque annis non est culpa tri-
buendum, sine patris consensu nupserit, cum
pater fuerit in mora, & authent. sed si post Cod.
de inoffic. test. l. 5. titul. 7. pars. 6. Ergo
non est, cur dotē debeat priuari. Ita Menoch.
de presump. presump. 189 num. 5. 8. & indistin-
cte quando maior nupserit indigne, teneret Fran-
cis cap. 2. §. Porro, num. 1. & 2. de desp. imp.
publ. 6. Bačza de non melior filiab. cap. 18. n. 2.
Ripa. lib. 1. num. 57. ff. solut. matrim. Sanchez. lib. 4.
d. 1. num. 11.

733 Longè verò tempore hanc partem existimo.
Ripāque, & Bačzam clare locutos, etiam
quando nulla dotis promissio praecessit. Quia
statim in minore virgininque annis, ea
distinctione vtunur, an promiserit, nec neaf-
ferentes viue debere a patre dotari, si ipsa
promiserit dotem, secus, si non promiserit.

DVBIVM CLXXIX.

An teneatur pater dotare filiam virginin-
que annis, ipso inuito, nuben-
tem indigne.

734 Certeum mihi, si minor nupserit sine con-
sensu patris digno, teneri patrem eam
dotare. Quia pater tenebatur eam tradere
marito, dotē traditacum autem ipsa digno
nupserit, rem ad quam tenebatur pater, utiliter
gessit, si emerit aliquid sibi necessarium;
ad quod emendum teneretur pater, licet sine
patris consensu emerit filia, pater soluere te-
nebatur. Questio igitur est, num pater filiam
dotare teneatur, si nubat indigne?

735 Dotare teneatur, licet contra eius voluntati-
tem indigne nupserit. Quia cum dos loco ali-
mentorum successerit, in modo fauorabilior sit,
quam alimenta sicut nequit pater, hanc filiam
alimenta priuare, ita à fortiori nequit priuare
dotē. Sic Ioan. Lupus cap. Per vestras, dō donat.
inter virum, & exorem, notab. 3. cap. 10. & 13.
num. 1. & §. 15. num. 1. & toto §. 16. & inspecto
iuris rigore, dicit esse veram Molli, lib. 2. de pri-
mogen. cap. 16. num. 8. explicans, licet dotē
non promiserit, tūpseritque indigne. Fatetur
tamen, minorem dotē esse dandam, attenta
minori viri qualitate. Imola dicit hanc sen-
tentiam forte esse veram cap. Accedens. num. 8.
de procurat. Iason. Authent. Sed si post fine,
Codic. de inoffic. testament. docet, posse
teneatur.

736 Si indigne nupserit, dotare non teneatur. Quia
non videat eum compellere parentes, ad
dotandam filiam, qua turpi matrimonio to-
tum famile decus deturpavit. Ita Gloss. ad cap.
de rapt. fine, 36. quest. 1. Archidiac. ibi. Ioan.
Andr. cap. Accedens, fine, de procurat. Anton. ibi.
n. 16. Practica Foren. tit. de dote, §. 2. 2. Francus
Cap. vii. §. Porro n. 1. & 2. de sponfat. impub. in 6.
Ripa num. 59. Couar. num. 7.

Ego quidem assero, si minor absque patris
consensu, & dotis promissione digno nupserit,
teneri patrem eam dotare. Quia rem, ad quam
tenebatur pater utiliter gesit, licet in modo
nubilus deliquerit. Si autem filia indignum
maritum elegit, sed ita diues esset, ut alimentis
sufficientibus potiretur, non teneri patrem
filiam dotare. At si alimentis earerent, teneri
patrem eam dotare in modica quantitate ad
vitæ necessaria: & hoc ob æquitatem natura-
lem, nè fame depereant. Addiderim, patrem
teneri alimenta præstare filia absque eius
consensu decenti uxorem, si aliunde non ha-
beat: & non tantum filio pauperi, sed etiam
eius vxori, si quis a liberis, §. 5. si vel parenti, ver.
Non tantum ff. de liber. agno. Quæsieris, quale
matrimonium dicatur indignum, ut filii illud
ineunte dote, & alimentis non necessariis ad
vitam priuari possint? Porro is coniux dicitur
indignus, cui alter matrimonio colligati ab-
sque dedecore iuxta Ciuitatis mores nequit.
Indignus etiam iudicatur ex bonis animi, vt si
coniux malis sit moribus imbutus, verbi gratiæ,
meretrice erit indigna coniux: & vir, qui leno-
nis obit officium. At si indignus etiam coniux
vocitari ex bonorum fortunæ defectu, nisi
aliunde excessus hic in diuitiis, aliter compen-
setur, verbi gratiæ, si pauperior, nobilitate ex-
cedat. Didici ex Sanchez lib. 4. d. 26. num. 22.
23. & 24.

737 Quid ten-
tim, vebe-
tim expono.

CAPVT XVII.

Circà Consensum Conditiona- tum.

DVBIVM CLXXX.

An hac conditio, si Deus voluerit, sit ge-
neralis, ita ut reddat, contra-
stum matrimonij condi-
tionalis.

VPPONO, matrimonio aliiquid, 738
posse adiici per modum condi- Nonnulla sup-
tions, cum scilicet adiicitur sub pono.
pendens contractum, sub cuius
existentia, & non aliter velis
contractum celebrari. Nam de natura condi-
tions est, suspendere, & facere, ut actus possit
se habere ad esse, & ad non esse, libr. 1. titul. 4.
& l. ff. ita, ff. de verborum obligation. Verum
quædam sunt conditions generales, ita appella-
ta, quia tacite cuilibet contractu inlunt,
quamvis non exprimantur: vt si vixerimus.
Aliæ sunt speciales, quarum quedam intrinse-
ca, que matrimonio ex necessitate ipsu-
rit, sine eis constare nequit: vt si non es
sanguinea, si non es monialis contracto tecum.
Aliæ sunt extrinseca: & rursus harum quedam
sunt necessaria eventura, vt Contracto tecum, si
sol orientur. Aliæ omnino impossibilis, vt si ex-
clusum dige terigeris. Aliæ contingentes, & possi-
bilis:

biles: & rursum harum aliae sunt honestae aliae turpes, aliae indiferentes, seu omnino impertinentes. Et tandem ex turpibus quædam sunt contra substantiam, & bona matrimonij, ut *Contraho tecum, si generationem prolis enites, vel Donec pulchriorem innuenias.* Aliæ sunt turpes non contra substantiam, ac bona matrimonij, ut *Contraho tecum, si mecum concubueris.* Equidem si de conscientia foro agatur, standum est intentioni contrahentis sub conditione, qualiscumque illa sit: hoc est, quamvis Ecclesia indicet esse matrimonium, quando conditio est necessaria, turpis, aut impossibilis: presumit enim, minimè defuisse consensum huiusmodi conditionibus adiecis: ceterum in foro conscientiae, si contrahens noluit matrimonium inire, nisi eueniens conditione, non erit matrimonium antè illius eventum: et si nunquam eueniens possit, quia impossibilis est, nunquam matrimonium erit. Quia matrimonium absque consensu nullatenus esse potest. Certum denique est, matrimonium admittere conditions generales, quæ in omni contractu intelliguntur, scilicet quæ infunt, ut *si vixerimus, si tu quoque consenseris.* Quia haec conditions non magis suspendunt contractum, quam si non exprimantur. Sive enim exprimantur, siue taceantur: prior consensus est inefficax, donec altera vita fruens coniux acceptet verbis, aut nubibus consensum proferens. His ex communione omnium Doctorum consensu suppositis, quæ si erit, an haec conditio, *si Deo voluerit, si Deo placuerit, si generalis, ita ut non suspendat, nec reddat contractum conditionalem?*

739 *Consensu hac reddit conditionalem, et illum conditionalem.* Conditio haec reddit contractum conditionalem, et cumque suspendit. Quia sunt sponsalia conditionata ea quæ contrahuntur sub hac conditio, *si Deo, & Ecclesia placuerit:* atque ita reperto impedimento ob quæ ea sponsalia sunt nulla, non oritur publicæ honestatis iustitia, eo quod non pure sunt contracta. Sic Gloss. cap. viii. fine de sponsal. in 6. Ioan. Monach. ibi, m. 3. Hostiens. cap. Ad audentiam, de sponsal. Abbas cap. significasti, de eleit. fine. Angel. verb. *Matrimonium, 3. imped. 3. ad 1.*

740 *Non reddit conditionalem, neque illum suspendit.* Quia huiusmodi conditio, *si Deo placuerit,* tacite ineft. contractum. Ita Gloss. per illum textum. cap. Beatus, verb. *Divina 21. quæst. 2. Archidi. c. vni. de sponsal. in 6.* • *Alexand. de Neu. c. Ad audentiam, & de sponsal. num. 15. Sotus in 4. dist. 29. quæst. 2. articul. 1.* D. Antonin. 3. p. tit. i. c. 19. §. 5. Petr. de Soto 177. 3. de mar. §. Quarto denique Bartth. à Ledef. dub. 25. de mar. Henr. lib. 11. c. 12. num. 2.

741 *Ego distinxerim.* Si contrahentes sub hac conditione, *si Deus voluerit, aut Deo placuerit,* intelligant de voluntate beneplaciti, quæ Deus omnia, quæ sunt, aut vult, aut permittit: tunc est conditio generalis, & in omni contractu intelligitur, quare non suspendit consensum: si vero intelligent de voluntate divina approbante, quæ sentiant, *si hic contractus Deo non utsplacet, sed sit in xxi. eius beneplacitum:* tunc non est conditio generalis, & ita suspendit. Quia multa sunt contra Dei beneplacitum, vnde suspendit consensum, donec Deo placere constiterit.

An conditio ex irin' ea necessario eueniens adiecta matrimonio, ut Contraho tecum, si cras sol orietur, reddat illud conditionale; suspendatque consensum.

742 *R Edit conditionale matrimonium, illud.* *Reddit conditionale matrimonium.* Quia quamvis stipulatio sub conditione omnino exitura non sit conditionalis, at non est perfecta vñque ad diei aduentum. *J. Heres mens, 78. in principio, ff. de condit. & demonstrat.* ibi: *F. Heres mens, cum morietur Titus centum ei das to purum legatum est.* Quia non conditione, sed mora suspendit: non potest enim conditio non existere. Sic Gloss. cap. *Per tuas, de condit. apud verb. P. f. unum. Joan. Andrie. ibi, num. 7. Anton. fine. Anchar. fine. Speculat. titul. de condit. appos. princip. numer. 8. Angel. verb. *Matrimonium, 3. imped. 3.* Et rem hanc esse dubiam Rosella verb. *Matrimonium, 3. num. 1.* profiterit.*

743 *Minime reddit conditionale matrimonium,* *Non nati.* *Non illud suspendit: vnde matrimonium in-* *sum sub eiusmodi necessaria conditione, est* *ab solutum, & validum, & conditio illa perinde* *est, ac si apposita non fuisset.* Quia cum iam conditio illa futura, si praesens, & determinata in sua causa naturali, ita ut impossibile sit oppositum esse, censetur iam impleta. Ita Sanch. lib. 5. d. 2. num. 2. ex D. Thom. in 4. dist. 2. 8. quæst. vni. art. 3. quæst. 3. D. Bonavent. ibi, question. 3. num. 13. Durand. question. 2. num. 5. Paludan. dist. 29. question. 2. art. 5. concl. 3. num. 30. Henr. lib. 11. cap. 12. num. 4. Barthol. à Ledef. de mar. dub. 25. concl. 1. Petr. de Ledef. quæst. 47. art. 5. dub. 2.

744 *Hanc resolutionem veram esse putarim, si* *Antinomia- solutio.* *contrahentes existimabant, conditionem necessariam esse: nam si credebat, esse contin-* *gentem, suspendere planè vñque in conditionis eventum.* Quia in contrahentium intentione conditio contingens erat, ac proinde effectum conditionis contingens sortiri debet: cum matrimonium conditionale ex contrahentium consensu pendaat. Imò si conditio necessaria, si respectu nostris incerta, suspendit, ut *De sponsalo te, si, tunc eclipserit tali die,* non erunt statim sponsalia, sed aduenientis conditione. Præter intelligenda est resolutio, quando conditio necessaria habet diem certum: ut *Contraho tecum, si cras sol orietur:* tunc enim conditio non suspendit, sed statim est matrimonium: *scilicet si habeat diem incertum: ut Contraho tecum, si Titus morietur.*

Suspendit enim matrimoniū vñque ad Titus obitum.

**

Sect. II. Dubia, De Consensu Condit. 129

DVBIVM CLXXXII.

An conditio impossibilis adiecta matrimonio, ut Contraho tecum, si dixi cœlum tetigeris, ipsum vitiat?

745 Rer. vitiatis. **M**inimè vitiat. Quia cap. fin. de condit. ap. positi. manifeste præscribit. Altera (inquit) conditiones apposita in matrimonio, si turpè, aut impossibilis fuerint, debent proper favorem eius pro non adiectis haberi. Ex quo textu constat, matrimonium contractum sub conditio impossibili, ut Contraho tecum, si dixi cœlum tetigeris, esse statim validum, reiecta conditione. Sic omnes ferè Iuris Pontifici Doctores.

746 Rer. vitiatis. **V**itiat omnino, minimèque matrimonium statim. Quia Ecclesia mutuam præsumit alii quid sine iusta causa, alias est temeraria, ac iniulta præsumptio: sed quando conditio impossibilis apponitur, nulla est coniectura consensus, sed potius dissensus, ut constat ex commun. dicendi vnu, dum enim petitia negare volumus, dicere solemus: *Dabo tibi, si cœlum dixi tetigeris.* Ergo nulla est ratio, ob quam Ecclesia præsumat consensum, sed potius disensem, & idē nullum erit matrimonium. Et qui reliqui contraetus initio sub conditio impossibili, non valent, l. *Impossibilis 7. ff. de verborum obligatione.* & l. *Non solum 30. ff. de actione & obligatione.* & lib. 3. titul. 4. part. 6. sed matrimonium maiorem libertatem consensus desiderat, quam ceteri contractus, ut constat, cum ceteros metu non irritet, nec ab iis excludatur pena: quod omnino diuersum est in matrimonio. Ergo à fortiori non valebit matrimonium, simili conditione adiecta. His & aliis, quæ vehementissimè virgent contra præfati Cap. finalis, decisionem adeo dubia ea de cesso redditur, ut subtilissimum Durand. 3. dif. 39. quest. 4. num. 9. fateatur, se minimè percipere, vnde Ecclesia in eo matrimonio præsumat consensum: & idē hoc doctioribus iudicandum reliquit. Alij vero diuersos intellectus excogitarunt, quos differt refert P. Sanchez libro 5. dif. 3. à numero 2. & reicit.

747 Prima sententia adhærens. **E**go autem primæ sententiae adhærens, ut textum illum aptius tueri valeam, tria suppono. Primum, conditionem impossibilem reputatam possibilem à matrimonio non reiici, sed suum sortiti effectum foro in vtrōque: vndē Cap. finale intelligitur, quando sciebant contrahentes, conditionem esse impossibilem. Secundum, ut conditio impossibilis habeatur pro non adiecta, vtrā cognitionem impossibilitatis conditionis, exigetiam, ut contrahentes consenserit, conditionis dicti Cap. finalis, statuens eam conditionem haberi pro non adiecta, & censeti purum matrimonium. Tertium, conditionem impossibilem haberi pro non adiecta, quando dubia est contrahentes intentione, an animo consentiendi, vel potius irridendi, eam conditionem apposuerint: tunc enim fauore matrimonij præfertur pars

ipsius conservatrix, & præsumit Ecclesia, ea verba accipi in sensu ab soluto, perinde ac si conditio non fuisset apposita: ita ut conditio non penitus operetur: in dubio enim pro matrimonio est iudicandum cap. fin. de sent. & re iudic. His suppositis, verum intellectum cap. fin. hunc crediderim esse. Omnes fideles dum Sacramenta recipiunt, censentur ea recipere iuxta Ecclesia intentionem: & dum contractus inuenit matrimonij, & norunt, conditionem esse impossibilem, cāmque ab Ecclesia reiici, & pro non adiecta haberi, sed præsumere consensum esse purum, & solutum: videntur velle contrahere iuxta intentionem Ecclesia, & ut ipsa Ecclesia præsumit, & iudicat tale matrimonium, nisi aliter explicit suam ipsi intentionem. Accipit ex Paludan. in 4. dif. 29. question. 2. *Couar. 4. decret. part. 2. cap. 3. §. 2. num. 1. Palac. lib. 6. de contr. cap. 6. concl. 1. & 2. Palac. libr. 6. de contract. cap. 6. concl. 1. & 2.*

DVBIVM CLXXXIII.

An omnes conditiones impossibilis iuxta Cap. finale reiiciantur, de matrimonio solum quando apponuntur per verba de futuro?

748 **R**ecolo, multiplicem esse conditionem impossibilem. Quædam enim est per naturam impossibilis, ut si cœlum dixi tetigeris, pono. Nonnulla sup. contraho tecum. Quædam impossibilis iure, quando scilicet ius oppositum iubet; ut Contraho tecum, si licet inter consanguineos contrahere. Quædam est facto impossibilis: ut si quis pauperi dicat, Contraho tecum, si centum mille aureos in donem dederis. Quædam est natura sua impossibilis, at ex accidenti, id est, ex lapsu temporis impossibilis est: ut Contraho tecum, si es virgo, vel si pater tuus adhuc vivit. Quædam sunt conditiones impossibilis contra matrimonij substantiam. De his sigillatim sequentibus Dubiis agendum. Attamen generatim quæstionem, num cum apponuntur hæ conditiones impossibilis de presenti aut præterito, pro non adiectis habeantur, vel tantum quando per verba de futuro apponuntur?

749 Reiiciuntur **P**orrò dum Cap. fin. decidit conditiones impossibilis habendas esse pro non adiectis, intelligit, quando apponuntur de futuro: ut *Contraho tecum, si cœlum dixi tetigeris.* Secundum, quando apponuntur de præterito, aut de praesentis: *Contraho tecum, si cœlum dixi tangis, aut tetigeris;* tunc enim non habentur pro non adiectis, sed videntur matrimonium, & irritum illud redditur. Quia verba iuris sunt propriè intelligenda, sed conditiones de præterito, aut præsenti non sunt propriè conditiones, ut constat, quia non suspendunt, quod proprium est conditionis: ergo cum Cap. fin. loquatur de conditionibus impossibilibus, intelligi debet de propriè conditionibus, quando scilicet sunt per verba de futuro. Sic Sylvest. verb. *Matrimonium 3. question. 1. & aliqui viri Neotericici, quos presso nomine memorat Sanchez lib. 5. d. 4. num. 2. Petr. de Ledes. de matrimonio.*

q. 47.

OBAR
M.
III. IV.
IV.

qu. 47. art. 5. dub. 1. & fertur fuisse Magistri Cano.

750 *Non reiciuntur solum quando de futuro apponuntur.* Conditions impossibilis *Caput illud fin.* reicit à matrimonio quannis sint de præterito, vel de præsenti. Quia eodem modo reiciuntur de matrimonio, quo ab ultima voluntate, ut probat Sanchez d. 3. num. 7. sed ab ultima voluntate reicitur conditio impossibilis de præsenti, ut patet ex 1. se *Manua* 45. ff. de hered. insit. vbi conditio, si filia testatoris vivet, casu quo nunquam habuit filiam, reicitur à testamento, tanquam impossibilis. Ibi *Glossa verb. Vinet*, id est, *vivit in præsenti tempore*. Ita *Sanch. citatus*, nn. 2. Durand. in 4. *dist. 18. quæst. 2. num. 5*. *Paludan*. d. 29. *quæst. 2. art. 5. num. 28*. *Couarr. 4. de retal. 2. part. cap. 3. §. 2. num. 1*. *Ludou. Lop. part. 1. Instrut. noui, de matrimon. capit. 42. Alexand. Carrera de sponsal. lib. 4. cap. 5. & alij.*

751 *Hanc partem probabiliorem esse reor.* Hanc partem probabiliorem esse reor. Quia dum Pontifex *Cap. fin.* decernit, conditions impossibilis esse reiciendas, non ideo id decernit, quod obligent ad aliquid impossibile, sed quia omnino impossibilis sunt: At tam impossibilis sunt, siue apponantur de præterito, præsenti, aut futuro: ergo similiter sunt reiciendas. Certè conditions de præterito, aut de præsenti, non sunt propriæ conditions, vnde dum textus reicit conditions impossibilis, non attendit ad proprietatem conditionis, qua est, suspendere sed ad impossibiliter, quia æquæ propriæ in conditione de præterito, ac præsenti reperitur.

DVBIVM CLXXXV.

An conditiones, que solo facto impossibilis sunt, ut Contraho tecum, (paupere quidem) si centum mille aureos in dotem dederis, sunt à matrimonio reicienda contractu.

752 *C* Conditions hæc non sunt à matrimonio reicienda, sed illud vitiant, suspendende eius valorum vñque ad illarum eventum. Quia vitiant ultimam voluntatem, ut probant *Gloss. in fin. de heredib. insit. §. 1. impossibilis, verb. imp. bilis. Barthol. & Imola*, quos refert, ac sequitur, *Couar. 4. decretal. part. 2. cap. 1. §. 2. num. 9. Moli. lib. 2. de primog. cap. 1. §. num. 37*. At ius Canonicum, dum reicit conditions impossibilis à matrimonio, volunt illi fauere, sicut ius Civile ultimæ voluntati, à qua reicit conditions impossibilis: si ergo ius Civile non reicit conditions de facto impossibilis ab ultima voluntate, sed illam vitiant, sit illiter ius Canonicum non reicit eas à matrimonio, sed illud vitabunt. Sic *Couar. citatus, num. 9.*

753 *H*æc conditions non sunt reicienda. Quia non sunt ab solute de iure impossibilis: cum ius facile possit variari. Ut consanguinitatis gradus variati sunt, *Cap. Non debet, de consanguinitate. Sic Sylvest. verb. Matrimonium 3. quæst. 9.* Sunt omnino reicienda, sicut reiciuntur impossibilis per naturam. Quia cum id possimus, quod iure possumus, *1. T. C. Proculo, ff. de verbis significat.* dicetur impossibilis, quod de iure fieri non potest. Et quia testamentum, à quo similiiter reicitur conditio impossibilis, valet reiecta conditione non tantum per naturam, sed iure impossibili, *leg. 1. ff. de conditi. insit. Ita Immola lib. 1. num. 11. P. Meli, tom. 1. de Inst. tralib. 2. d. 106. concl. 2. Adrian. in 4. quæst. 3. de Matrimon. dub. 11. Couar. 4. Decret. part. 2. cap. 3. §. 2. num. 7. Ludovic. Lopez part. 2. Instr. de matrimon. cap. 43. Sanchez libr. 5. d. 4. num. 7.*

754 *H*anc sententiam omnino tenendam existimo, si conditio referatur ad ius præsens, secus si ad ius futurum: ut *Contraho tecum*, si aliquando

755 *Non sunt reicienda.* *Reicienda* conditions. *Reicienda* omnino. *Ego sic distinxerim: aut conditio de facto est impossibilis solùm respectu illius personæ, cui proponitur implenda, & non simpliciter etiam respectu aliorum, potest enim alieno auxilio impleri: ut si à paupere petatur hæc conditio, si dederis centum mille in dotem: & tunc talis impossibilitas est potius difficultas, ut prima sententia probat: quare hæc conditio non reicitur, sed suspendendi habebit effectum: nisi non implatur, annullabit coniugium. Aut est impossibilis etiam respectu aliorum, ut si dederis montem aureum artificiale, quamvis enim*

ES
Thes
Ton

DVBIVM CLXXXIV.

An conditiones iure impossibilis reiciantur, à matrimonio, ut Contraho tecum, si inter consanguineos potest matrimonium contrahi, vel si filius possit à patre sine causa ex-hæreditari.

752 *H*æc conditions non sunt reicienda. Quia non sunt ab solute de iure impossibilis: cum ius facile possit variari. Ut consanguinitatis gradus variati sunt, *Cap. Non debet, de consanguinitate. Sic Sylvest. verb. Matrimonium 3. quæst. 9.*

753 *Sunt omnino reicienda, sicut reiciuntur impossibilis per naturam. Quia cum id possimus, quod iure possumus, *1. T. C. Proculo, ff. de verbis significat.* dicetur impossibilis, quod de iure fieri non potest. Et quia testamentum, à quo similiiter reicitur conditio impossibilis, valet reiecta conditione non tantum per naturam, sed iure impossibili, *leg. 1. ff. de conditi. insit. Ita Immola lib. 1. num. 11. P. Meli, tom. 1. de Inst. tralib. 2. d. 106. concl. 2. Adrian. in 4. quæst. 3. de Matrimon. dub. 11. Couar. 4. Decret. part. 2. cap. 3. §. 2. num. 7. Ludovic. Lopez part. 2. Instr. de matrimon. cap. 43. Sanchez libr. 5. d. 4. num. 7.**

754 *H*anc sententiam omnino tenendam existimo, si conditio referatur ad ius præsens, secus si ad ius futurum: ut *Contraho tecum*, si aliquando

Sectio II. Dubia, De Consensu Condit. i. 31

enim multis aureis congregatis, posset con-
fici, ac quia id possibile alicui persona non
est, de facto reicitur tanquam impossibile
sauore matrimonij. Didici ex Gregor. Lopez
lib. 6. verb. Monte, titul. 4. part. 4.

DUBIVM CLXXXVI.

An reicitur à matrimonio conditio, que
ex natura sua possibilis est, at ex acciden-
ti est impossibilis, ut Contraho tecum,
si es virgo, aut si pater tuus adhuc
vivit.

718 In libro 6. de matrimonio. capitulo 4. pars 4. Profecto hæc conditio: si es virgo, reicitur
à matrimonio iuxta illam Cap. fin. decisio-
nem, & est matrimonium purum. Quia si iam
deflorata es, virgo esse nō potest. Cap. si Pan-
elu 32. quæstion. 5. ad præteritum enim non est
potentia. Similiter hæc, si pater tuus vivit, qui
qui tam obicitur quæ tamen non ex natu-
ra sua, sed ex accidenti impossibilis. Et quia l. si
Menia 45. de her. in fl. afferitur, hanc condi-
tionem si filia mea vivi, heres esto, quando te-
stator nunquam habuit filiam, reici, & si val-
lere institutionem, & redditur ibi ratio, Quia
id, quod impossibile in testamento scriptum est,
nullam vim habere, vbi Gloss. verb. Impossibile,
dicit de natura impossibile. Vnde duplex colligo
argumentum: alterum: quia hæc conditio ex
natura sua est possibilis, & solum per accidens
ex transcurso temporis præteriti, quia non ha-
bit filiam, dicitur impossibilis. Alterum quia
eodem modo reicitur conditio impossibilis
à legato, & à matrimonio. Ergo si hæc im-
possibilis conditio per accidens à legato reicitur, à
matrimonio etiam reicitur. Sic Hostiens. ad
Cap. fin. de condit. appos. & in sum. tit. de condit.
appos. num. 12.

719 In libro 6. de matrimonio. capitulo 4. pars 4. Praesata conditio non reicitur à matrimo-
nio, decisiōne que ex se est impossibilis, sicut ex ea,
quæ suæ natura possibilis est, quamvis ex
transcurso temporis sit impossibilis: talis enim
conditio non reicitur, sed si vera est, matrimo-
nium valebit: si vero falsa, vitabitur. Quia
in aliis casibus multum operatur, conditionem
non esse natura impossibilem, sed ex solo tem-
poris transcurso. Vnde nil potest fingere con-
tra impossibilem. l. Quia certum, ff. locat. l. certe
in princ. ff. de precat. & tamen quando res ex
transcurso temporis tantum est impossibilis,
habet locum fictio legis, ut cum Barthol. do-
cet Decius leg. Verim 31. ff. de regulis iuris, nu-
mer. 3. Ita Petr. de Ledes. de matrimonio. quæst. 47.
num. 5. dub. 3. Ludovic. Lopez part. 1. Instruc.
de mar. c. 43. Verac. p. 1. specu. a. 19. Sotus in 4.
diss. 19. q. 2. a. 3. p. 3. concl. Aret. consil. 32. Co-
var. 4. Decret. p. 2. c. 3. & 2. num. 3. Paludan. in 4.
diss. 29. qu. 2. art. 5. num. 33. Sanchez lib. 5. d. 4.
num. 16.

760 In libro 6. de matrimonio. capitulo 4. pars 4. Proculdubio asserendum hoc est. Vnde hæc
conditio, Contraho tecum, si es virgo, aut si pater
tuus vivit, non reicitur, si es virgo, aut pater
superficies, sed valet statim matrimonium, sicut
si non sint. Quia est honesta conditio, & na-

tura sua possibilis, quamvis per accidens sup-
posita defloratione, aut patris obitū impossibi-
lis sit.

761 Alij quectio-
ni band du-
bū (assufacio- Quæstieris ad huius materiae de impossibili
conditione perfectionem, an conditio contra-
ria matrimonij substantia reicienda sit iuxta
id, quod Cap. fin. deciditur, vel potius annullat
matrimonium. Certè non reicitur, sed matrimo-
nium annullat: vt Contraho tecum, si vene-
ris ad exequias meas, quod est idem, ac post
obitum meum. Similiter Contraho tecum, si non
ascendens Capitolium: cum enim sit conditio
negativa, cuius contrarium toto vitæ curricu-
lo fieri potest, peinde est ac dicere, Contraho
tecum post mortem tuam. Quia talis conditio
cum tollat matrimonij substantiam, excludit
consensum necessarium, absque quo confor-
matione consistere nequit. Ita Sanchez lib. 5. d. 4.
num. 19. citans Abbatem, Praepof. Alexand.
de Neu, Adrian. Sylvest. Angel. Ludouic.
Lopez, & alios.

DUBIVM CLXXXVII.

An dantes sibi fidem de matrimonio contrahen-
do sub conditio, si Pontifex dispensauerit
in impedimento dirimenti, dispensante
Pontifice, teneantur, matrimonium con-
trahere.

762 Nonnulla sapie- Suppono, si impedimentum sit eius gene-
ris, vt nonquam solitus sit Pontifex dispen-
sare, vt in primo gradu transuersali, vel si pono.
contrahens sit sacris initiatibus nec vrgeat cau-
sa gravissima, vt cum eo dispensetur, talem
contraactum esse nullum, & eam conditionem
reparandam esse impossibilem. Item contra-
ctum esse omnino nullum, quando Pontifex
solitus est ex legitima causa dispensare in im-
pedimento, & contrahentes ea carent. Quia
non possunt absque gravi culpa dispensatio-
nem petere, nec ea vti. Et id verum esse asse-
ro, licet tali promissione iuramentum accedit.
Quia iuramentum vinculum non est iniqui-
tatis. Difficultas ergo in eo versatur, num
quando Pontifex solitus est dispensare in im-
pedimento ex causa iusta, talisque adest cau-
sa, obliget matrimonij pormissio inter sic im-
peditos, ea expressa conditione, si Pontifex dis-
pensauerit?

763 Non tenentur
contrahentes Ea pormissio est omnino nulla, vnde lici-
tum est viri que contrahentes, ante impre-
tam à Pontifice dispensationem altero inuito,
resilire. Quia conditio impossibilis reicitur à
contractu matrimonij, vel sponsalium, si que
pucus manet, ac si adiecta non fuisset: sed hæc
conditio, si Pontifex dispensauerit, est impos-
sibilis ergo, ea reiecta, manet ea pormissio pura,
& aboluta, ac proinde minime obligabit:
quia est inter personas inhabiles, & contra
bonos mores. Probo minorem, quia conditio à
Principi voluntate dependens, qualis est hæc
impossibilis reputatur, leg. Continuus 137. 8. cum
quis, ff. de verborum obligation. ibi: Vbi omnino
conditio irre impleri non potest, & si veliri facere,
ei non licet, nullius momenti fore stipulationem,
perinde ac si ea conditio, que natura impossibilis

132 Theologię Moralis Lib XXV.

est, inserta esset. Nec ad rem periret, quod ius mutari potest, & id, quod nunc impossibile est, potest a fieri possibile fieri; non enim secundum futuri tem, oris ius, sed secundum presentis, estimari debes stipulatio. Sic Victor sum. de matrimonio. num. 25.8. Sotus in 4. dist. 29. question. 2. artic. 1. Ledef. 2. part. 4. qu. 45. art. 1. Veracruz part. 1. spec. articul. 19. Henriquez lib. 11. cap. 10. numer. 4. Sylvest. verb. Matrimonio. 3. qu. 9. & censem esse probabilem Vega lib. 2. sum. casu 334. Petr. de Ledef. de matrimonio. question. 47. art. 5. dub. 2. concl. 2. & Sanchez lib. 5. d. 5. numero 5. plures ex Iuristis adducuntur.

764
Contrahere
conveniuntur.

Ea promissio valida est, & neutri ex contrahentibus fas est resilire altero invito, siue ante, siue post obtentam dispensationem. Quia quod pendet a voluntate Principis reputatur impossibile, quando Princeps id concedere non solet, secus quando solet: ut patet ex leg. Apud Julianum §. constat ff. de leg. 1. ibi: *Quoniam commercium eorum nisi ius ius Principis non est, cum disperbi non soleant. Imò nec quando Princeps difficultimè concedit, reputatur hoc impossibile.* Quia potius ad difficultatem, quam ad impossibilitatem pertinet. Ita Angel. verb. Matrimonio. 3. impedit. 3. num. 4. Nauar. libr. 4. consil. titul. de sponsal. consil. 25. num. 2. Conat. 4. Decretal. part. 2. cap. 3. num. 9. Iul. Clar. lib. 5. recept. verb. Incessus. vers. sed quid. Et quando interuenit iuramentum, tenet Tabie. verb. Sponsalia. question. 8. num. 9. Armil. ibi. num. 11. Veracruz append. ad spec. super. articul. 19. Petr. de Ledef. de matrimonio. question. 47. art. 5. dub. 2. concl. 2. Barthol. Ledef. dubio 25. & alij.

765
Hac sententiam
mihi est longe
probabilior.

Profecto primam sententiam valde esse probabilem ex istimo, sed secundum multo probabiliorem. Quia licet conditio pendens à Principis voluntate impossibilis reputaretur, at quoties est preambula: & necessaria ad dispensationis, & actus valorem, non est reiencia, et si summè difficilis sit, sed eius eventus expectatur: sed hæc conditio, si Pontifex dispensaverit, ad valorem promissionis matrimonij inter impeditos: Ergo non est reiencia. Profecto impossibile non est, quod pender à voluntate Principis, & per remedium dispensationis extraordinarium sit, quando Princeps assulet dispensare: sed quando nullo modo solet; nec tunc verè id dicitur impossibile, sed difficile.

DVBIVM CLXXXVIII.

An valeat, matrimonij promissio inter impeditos, non expressa ea conditio, si Pontifex dispensaverit.

766
Valeat quidem.

Valeat quidem. Quia promittens matrimonium consanguineæ necessariò supponit dispensationem esse præmittendam, cum ea conditio à iure insit, eo quod aliter matrimonium nequeat subsistere. Sic Sotus in 4. dist. 29. qu. 1. articul. 1. & quando intercessit iuramentum docent idem Tabie. verb. Sponsalia. qu. 8. num. 9. Armil. ibi. num. 11. limitans, nisi ignorassent impedimentum, quo cognito, non sibi

promitterent. Probabilem satis Sanchez lib. 5. d. 5. num. 25. hanc partem esse proficitur.

Minimè valet premissio, ea conditio non expresa. Quia conditio secundum præsens Non valet. temporis ius estimari debet, leg. continuu. 134. §. cum quis, ff. de verborum ob'igatione. ibi: *Non enim secundum futuri temporis ius, sed secundum presentis estimari debet stipulatio.* Et quia infinitio (purius verbi gratiâ, pùre facta, & præcepsum de alienandis bonis majoratus, nil valent: qua tamè adiecta conditio, si Princeps legitimeretur, vel dispensauerit, valida sunt. Ergo in actibus, qui alias sine hac conditio, si Princeps dispensauerit, sunt nulli, minimè subintelligitur hæc conditio, nec validi sunt ea tacita. Ita Andre in 4. qu. 3. de matrimonio. dub. 10. ad 2. Covat. 4. Decretal. part. 2. capit. 3. numer. 7. 1. etr. de Ledef. de matrimonio. qu. 47. articul. 5. dubio 2. ad 4. Ludovic. Lopez part. 2. Instrucl. cap. 42. de matrimonio. Phillipach. in sum parva. de Offic. Sacerd. cap. de sponsal. Sanchez ubi sp. numer. 26.

Cum his opinor, quia nihil conferre putarim, si consanguinei sibi promittentes matrimonium intenderint id gerendum, præmissa Pontificis dispensatione. Quia cum sit contratus inter homines initus oportet externè necessaria ad illius valorem exprimi. Fatoe, quod ad initia promissione absoluta inter consanguineos tractam de dispensatione impetrantur, tamen tacitè inesse conditionem, & promissio nem obligare, si in ea promissione adhuc perseverent.

DVBIVM CLXXXIX.

Ar si promittens matrimonium sub conditio, si Pontifex dispensauerit in impedimento, & si sequitur opinionem probabilem afferentem, id esse licitum: tenetur, alteri contrahenti soluere expensas occasione illius contratus, vel dispensationis impetranda gratia, factas.

Tenetur proculdubio. Quia licet non tenetur ratione rei accepte, cum nihil factus sit ditor, nec ratione iniustæ acceptio, nullam enim iniustitiam admisit viens iure suo tenetur ratione contratus, ex enim est natura talis contratus, ut possit resiliri. Sernando tamen alterum indemnum; non enim est iustum, ut alter, qui commodum non reportat, damnum expiriatur: sed & resiliens, qui commodum reportat, incommoda subeat. Sic Gutiér. q. Caroni. lib. 1. cap. 22. num. 19. Henriquez lib. 12. cap. 10. & probabile reputat Sanchez citandus.

Non tenetur vel licet resiliens alteri expensas soluere: sed quilibet suam partem debet soluere tantum. Quia nullus videtur dolo facere, qui iure suo vitetur. Reg. Nullus 55. ff. de regulis iuris. Cum ergo hic resiliens iure suo vitatur, non tenetur refundere expensas, quasi dolo gesserit. Ita Sanchez lib. 5. d. 5. n. 33. Petr. de Ledef. de matrimonio. qu. 47. articul. 5. dub. 2.

770
Minimè ut
naturæ.

Sectio II. Dubia, De Consensu Condit. 133

771 Cū his senserim. Quia si nō tenetur ratio-
no rei acceptae, nec ratione iniusta receptionis,
vt constat, & prima sententia. Autores suppō-
nunt nec contractus ratione tenebitur, (quod
illi negant.) Quia nullibi cautum est in iure
refilientem, iustū à sponsalibus, teneri sponsas
refundere. Porro si dolosē contraxit, animo po-
stea refilendi, vel iniuste à sponsalium fide re-
fusus, tenebitur sponsas soluere. Vnde femi-
na, qua libidini dans operam, conditionem
seam deteriorem fecit, nec eam absq[ue] dede-
cere potest alter ducere, ad hanc tenebitur ex-
pensas; quia culpa sua dissoluntur sponsalibus
nec liberē alter refusus, sed coactus, ne honoris
subeat iacturam. Seçus dixerim, quando vir
fornicaretur, non enim teneretur expensas re-
fundere refilienti sponsa. Quia liberē refusus
nullum enim dānum illi nubens patitur.

D V B I V M C X C .

*An promittens feminā consanguinēā mā-
trimonium, si Papa dispensauerit, te-
neatur procurare dispensationem, eis
cam violari, & expensas facere?*

772 **H**ec quarto locum habet tetenta proba-
bili sententia afferenti, hanc promis-
sionem obligare. Igūt quāmū spē matrimo-
nij feminā violari, minimē tenetur pro-
curare dispensationem, nec illius soluere solus
expensas. Sed solū illa obtenta, contrahere,
etī animū habuerit dispensationem pro-
curandi, nūl is animū tacitē, vel expreſe esſet
femina intīmatus. Quia non se obligavit, ad
procurandam dispensationem, sed tantū ad
ea obtenta, contrahendum: nec intentio impe-
trandi alteri non intīmata confert cūm sit
contraē humanus. Sic Nauar. l. 4. consil. de spon-
sal. cons. 25.

773 *Si spē matrimonij foemīnam violari, tene-
bitur dispensationem procurare, imd eiū sum-
p̄is solus exfolnere. Quia obligatus tam stri-
p̄as, & sol. Etō iuste ad coniungim gerēdum, subindētene-
tur efficer, vt actus valeat. Itā Nauar. libr. 4.
consil. in 2. editi. primam corrīgens senten-
tia titul. de consanguin. consil. 5. & quidam
Doctor, cuius sententia eodem consil. refertur
num. 5.*

774 *Ego quidem existimo licet non deflorat, ut
tēnē dispensationem procurare. Quia licet
expreſe id non promiserit, co ipso, quod pro-
misit dispensatione concessa, matrimonium:
videtur promittere, se dispensationem pro-
curatūrum; hoc enim est ei promissioni accessio-
nū. At si spē matrimonij foemīnam deflo-
rabit, ad id striptioni iure tenebitur. Cāterū,
sue à vīo, sue à foemīna dispensatio impe-
tretur, crediderim sumptus fore commu-
nes; quia negotiū commune
est, vt docto Sanch. l. 5.
d. 5. num. 36.*

**

Esco. & Mend. Theol. Moral. To. III. P. II.

D V B I V M C X C I .

*An contralō matrimonio, vel sponsalibus ini-
tis sub hac de futuro conditione, si pater con-
senserit: si pater consensu nec consensum, nec
dissensum exprimat, censeatur conditio de-
ficer?*

775 **S**uppono, si sint conjecturæ, ideo tacere, quia
dissensit, habendam esse pro dissensu tacitum.
Nonnulli
niratē: & si sint conjecturæ, ideo tacere, quia
sibi placet, esse pro assensu habendam. Quare
tota difficultas est, in dubio an iudicandum sit
pro assensu, & ita censeatur tunc impleta con-
ditio?

776 **I**d minimē satis est, vt conditio impleta cen-
seatur. Quia qui tacet, nec fatur, nec videtur
negare. Reg. 1s, qui tacet, de reg. iur. in 6. Ergo ta-
cendo non impletur conditio, si pater conſenſe-
rit, que quidem poſtitum consensum defi-
cit. Et quia facta non praefumuntur, nūl probet
ur. Cap. Cim in iure, de offi. delegat. Cum ergo
consensus ad factum pertineat, non praefum-
etur ex taciturnitate, nūl probetur. Sic Angel. v.
Matr. 3. imped. 3. n. 3. Nauar. sum. Lat. 6. 22. n. 6. 3.
mutans sententiam, quam Hispana defenderat.
Petr. de Lede. de matrimonio qu. 47. art. 5. dub. 7.

777 **I**d plāne sufficit, vt conditio illa impleta cen-
seatur: satis enim in specifica forma adimple-
tur. Quia hūc tendit ea conditio, ne pater con-
tradicteret, ac aegrē ferret: id enim intendunt filii
sub hūiūmodi conditione contrahentes. At
etī taciturnitas expressum consensum non in-
dicet; indicat saltē, patrem non negare; nec
contradicere, iuxta Reg. 1s, qui tacet. & conse-
quenter, nec aegrē id ferre, nam si aegrē ferret,
id exprimeret: Ergo conditio impletur. Itā
Sanch. l. 5. d. 7. n. 12. Ludou. Lop. p. 1. 1n. 7. de
marr. c. 32. Nauar. sum. Hisp. c. 22. n. 6. 3. Veracruz
p. 1. spec. a. 19. §. Quidquid dicat. Anton. Cucus
l. 5. institut. tit. 11. num. 5. 4. Rosel. verb. Matrimo-
nium 5. num. 5. Syluest. verb. Matrimonium 3. 9. 4.
ditio 4.

778 **H**anc sententiam reputo veriorem, addens:
secus esse, si pater dicat, se consentire: tunc enim
non satis esſet taciturnitas, sed oportet, vt pa-
ter consensum exprimeret.

D V B I V M C X C I I .

*An si tempore, quo contralō eſt matrimonium,
seu sponsalia sub ea conditione, si pater con-
senserit, pater iam obierat, id contrahentibus
minimē ignorantibus valeat matrimonium?*

779 **S**i scirent contrahentes patris obitum, ma-
trimonium valet. Quia siue scirent, siue ig-
norarent conditio est impossibilis. Sic Calderin.
Cap. Super eo, de condit. appon.
Si scirent contrahentes patris obitum, non
valet matrimonium. Quia deficit conditio, cum
mortui nulla sit voluntas. Cap. si gratiosē, de matrimonio
rescr. in 6. Et qui magna praēsumptio est, quā, non valet
do sciebat id contrahens, dolo illam conditio-
nem adiecisse. Itā Alexand. de Neno Cap. Super
num. 11. & 12. de condit. appos. Henrīq. l. 11. c. 12.
num. 5. litter. D.

M

Probab.

134 Theologiæ Moralis Lib. XXV.

781 *Probabilior autem mihi videtur, si sciebant mortem, haberi eam conditionem: quam non adiecitam, eo quod est impossibilis, & ita manere purum matrimonium, & sponsalia. Si autem ignorabant, validum etiam esse reor. Quia hi intendunt absolute contrahere, nisi ster per patris displicantiam: volunt enim filij, ne parentes aegre ferant, quod bene verificatur, quando pater obierat.*

DVBIVM CXCIV.

An matrimonium contractum sub conditione de futuro, ob quam suspenditur usque ad eius eventum, sit validum eventu ipso absque novo consensu.

786 **M**atrimonium contractum sub hac conditione de futuro, si pater ruus consenserit, non sit validum eventu ipso conditions dum absque novo consensu, sed tantum vim sponsalium habet. *Quia Cap. Super eo, 5. de conditio-*
dicitur, eum, qui matrimonium contraxit cum scemina sub conditione, si pater illius con-
sentiret, non esse compellendum ad matrimonium antea eventum conditionis. Ergo ibi sup-
poni videatur, impleta conditione fore com-
pellendum ad contrahendum, ac proinde non esse perfectum matrimonium solo conditionis eventu. Et quia consensus de praesenti sub conditione de futuro praestitus, non est in ri-
gore de praesenti, sed de futuro, ut potest alli-
gatus futuro eventui: Ergo non sufficit ad matrimonium, sed solammodum ad sponsalia. Sic Sotus in 4. dist. 29. question. 2. articul. 1. Henriquez libr. 11. cap. 1. Basil. libr. 3. cap. 14.

787 *Matrimonium contractum sub praesata conditione de futuro perficitur, & perficitur solo eventu conditionis absque novo consensu. Quia consensus per verba de praesenti praestitus quamvis sub conditione de futuro, & contingenti, est verus consensus de praesenti (quamvis inchoatus tantum, & imperfectus usque ad eventum conditionis) quo contrahens ex tunc consentit, & vult alterum sibi in coniugem colligare sub conditione, id est si conditio existat. Ergo existentia conditionis consensus ille perficitur, & a conditione absolutum, ac proinde etiam contractus. Consequen-*
tia patet, quia consensus ille conditionatus habitualiter manet, ut potest non reuocatus, & iam positione conditionis, ab ea absolutus, & independens, inquit manet moraliter praesens, ut potest elicere dependenter ab eventu ipso conditionis ab ea absolutus. Ita Paludan, in 4. dist. 29. question. 2. articul. 5. Sanchez libr. 5. d. 8. numer. 5. Coninch. d. 29. num. 11. Hurtad. d. 7. dist. 3. num. 10. & alij apud Sancium.

788 *Hanc mentem amplector, quia consensus illius, qui primo verbo protulit, includit quasi inter se hanc conditionem: si tu etiam con-*
*sentieris: & tamen statim, ac alter consenteat, consensus, & contractus sit perfectus, & ab-
solutus absque novo consensu prioris: Ergo etiam consensus in matrimonium sub condi-*
tione de futuro, etiam contingenti, sit abso-
lutus, & perfectus solo conditionis eventu.

DVBIVM

DVBIVM CXCIII.

An conditiones apposita matrimonio illud suspendant usque ad notitiam existentia ipsarum?

782 *Hoc corrum suppono.* **C**ertum est, existentiam, seu subsistentiam conditionum, quæ matrimonio apponuntur, necessariam esse ad illius valorem; quia sit dependenter ab eorum existentia. Quæsiderim verid, an etiam sit necessaria notitia existentia, siue impletionis eorum.

783 *Necessaria est notitia existentia conditionis.* **A**um sub conditione quamvis de praesenti, & praeterito, non valeat, quamvis conditio impleta sit, sed suspendatur usque ad notitiam saltem probabilem existentia conditionis apposita a contrahentibus habitam. Quia ad contrahendum matrimonium, necessaria sunt verba, quibus contrahentes sibi munro significant determinate consensum: sed quando impletio conditionis apposita ignorata est contrahentibus, non significant nisi verbis determinate consensum: non enim magis significant consensum, quam dissensum, nam sub disjunctione significant, vel consensum, si conditio existat: vel dissensum, si non existat. Ergo verba, quibus contrahitur matrimonium sub conditione, non sufficiunt ad valorem quoque existentia conditionis sit contrahentibus manifesta. *Sic Coninch. d. 29. dub. 1.*

784 *Non est necessaria etiam notitia, sed matrimonium sub conditione factum statim, ac conditio existit validum est, & perfectum. Quia qui contrahit matrimonium sub conditione nobilitatis, (v.gr.) vxoris, contrahit, & consentit sub conditione existentia rei significata per conditionem, nempe nobilitatis: & non sub conditione notitia illius, & suum consensum alligat existentia nobilitatis, & non notitia illius, ut constat ex verbis, quibus sit matrimonium. *Duco te in uxorem, si es nobilis.* Ergo non suspenditur usque ad conditionis impleta notitiam. Ita Hurtad. d. 7. de matrim. dist. 2. sequutus Sancium libr. 5. d. 7.*

785 *Magis mihi placet.* **H**ec magis mihi sententia placet. Quia quod conditionis existentia non sit contrahentibus nota, hanc collit, verba quibus matrimonium contrahitur, sub conditione, significare ipsis contrahentibus determinate consensum sub illa conditione, quamvis ignorent existentiam illius. Unde credo, ut matrimonium contractum sub conditione de praesenti, aut praeterito, statim absolute valere, aut esse omnino nullum: valere quidem absolute, si existat conditio: & esse omnino nullum, si non existat.

ES
Thes
Tom I

Sect. II. Dubia, De Consensu Condit. 135

DVBIVM CXCV.

An si matrimonium contrabatur inter inhabiles (inabilitate, in qua Pontifex dispensare posset,) sub conditione, si Papa dispensaverit: matrimonium facta dispensatione perficiatur, absque novo consensu?

Non pravalet primum, sed secundum, siue simul, finè posterius impleatur conditio secundi matrimonij. Quia ad hoc, ut primum matrimonium perficiatur adveniente conditione, requiritur, ut contrahens maneat in eadem voluntate: At per posterius matrimonium à priore voluntate recedit, vt constat ex *l. fin. de diuorciis*: *Proinde si patronus sibi desponderit alia, vel de inaeris, vel matrimonium alterius acceptaverit, credendum est, nolle hanc impam.* Ergo omnino manet prius matrimonium dissolutum, & sic posterius valebit. Ita quidam quos prelio nomine refert *Præpos. cap. 1. de condit. appositum. 1. & Petr. de Ledes. de matrim. qu. 47. art. 5. dub. 1. concl. 4.*

Probabilem utramque partem existimo: sed verius putarim, neutrum matrimonium valere. *Verius puto, neutrum coniugium præualete.* Quia incertudo vitiat matrimonium, *Cap. Ex literis el 2. de sponsal.* Sed hoc matrimonium incertum est, nam conditio trahit consensum ad tempus impletæ conditionis, qua simul impletur, perinde est, ac si in eodem tempore simul cum duabus matrimoniorum contraheretur. Sequor *Præpositum, Sylvestrum*, aliisque, quos Sanchez refert, & etiam *lecturam libr. 5. d. 8. numer. 15.* Hinc sit, si aliqua illarum prius conditio non impletetur, illud esse matrimonium. Quia utamque à conditionis pendebat eventu: Ergo illud pravalet, ac perficietur, cuius prius conditio fuerit impleta.

DVBIVM CXCVI.

An Matrimonium celebratum de presenti sub conditione de futuro coram Parocho, & testibus: officiatur purum statim impleta conditione: sed sit, ut Parochus, & testes simul conditionis impletione affiant.

Eiusdem sum mentis, licet enim dispensatio non efficit, ut prius matrimonium invalidum perficiatur, tollit impedimentum: & ponit in eis conditionem, ex qua contrahentium consensus pendebat: quare cū tunc perficiatur consensus, perficitur illius virtute matrimonium. Equidem consensus ille non fuit inter personas illegitimas, & inhabiles, cum non fuerit praestitus pro eo tempore, quo tales erant: sed pro tempore, quo Pontifex iam dispensasset, & tunc iam erant habiles, ac legitima.

DVBIVM CXCVI.

An si quis contrahit cum duabus sub conditione honesta, si tantam dotem dederis: Impleta conditione, pravalet, matrimonium secundum?

Non pravalet secundum, sed primum. Quia posterior est prioris conditio, nec posterius potuit priori prædicare. Reg. Qui prior, 54. de regulis iuris, in 6. Item quia primum vinculum secundum excludit sibi contrarium. Cap. Intellect. &c. de iure. Sic Tabie. verb. Matrimonium, 2. qu. 11. num. 12. & alij. Escob. & Mend. Thol. Moral. Tom. III. P. II.

Non efficitur purum statim conditione impleta, sed necessarium est constare *Non efficitus, purum statim.* Parocho, & testibus impletione conditio. *Parocho, & testibus impletione conditio.* Quia Tridentinum exigit, ut Parochus & testes affiant vero matrimonio, quod tale est simpliciter & vinculum indissolubile inducit, ut de illo valeant testificari: sed illud matrimonium conditionale non est simpliciter matrimonium, nec indissolubile, nec de eo contracte possunt verè Parochus, ac testes ferre testimonium cum matrimonio id pendeat à conditionis verificatione, nec huius verificationis testes sint: Ergo nullo modo erit matrimonium quale exigit Concilium, si Parochus, & testes impletione conditionis non affiant. *Sic Petr. de Ledes. de matr. dub. 7. concl. 3.*

Efficitur purum statim conditione impleta, nec est necessarium constare Parocho, & testibus conditionis impletione. Quia non videtur mens Concilij, ut plenè ac integrè possint Parochus & testes de matrimonio testificari sed ut sint testes consensus de presenti, quantum valor matrimonij pendeat ex aliquius veritatis suppositione, ut constat ex matrimonio contracto per procuratorem, in quo

M 2

136 Theologie Moralis. Lib XXV.

797
Secundam
fententiam
probabiliterem
eximio.

vt Parochus, & testes plenē de matrimonio te-
stentur, oportet, vt procuratores vident pot-
estatem, & sciant else sufficientem, nē reuoca-
tam. Ita Nauat. l. 4. consil. sit. de cond. appos. consil. 1.
num. 6. Manu. rom. 1. sum. cap. 219. concl. 18. n. 19.
Sanch. lib. 5. d. 8. num. 24.

Fateor primā sententiaē fundamentum for-
tissimum esse, illāmque affatim probabilem
reddere. Ast probabiliorē secundam existimō.
Quia sic seruatur finis Concilij, ne scilicet se-
cundā nuptiā, spretis primis, contrahantur.
Nam cum constet Ecclesia de illo matrimonio
de præsentē, quamvis eius valor pendeat ex
conditionis verificatione, nullatenus permit-
ter, eos ad secundas transire nuptias, donec
plenē Ecclesia discutiat, an impleta fuerit
conditione, nec, ne, & an recesserint à conditione, &
sic voluerint, vt ab solutē contractus valeat.
Porro si pendente conditione, illius matrimonij
coram Parocho, ac testibus initia, contra-
hentes gerant copulā, præsumet Ecclesia, à
conditione recessisse, ac matrimonium perfici. Idem
erit in foro interno etiam post Tridentinum,
si affectu conjugali fūdere commixti; quia iam
seruata est forma Tridentini in priori contra-
cta, & iudicandum erit, ac si conditio occulte
fuerit impleta.

DVBIVM CXCVIII.

An conditio honesta licet contraria bonis
matrimonij illud irritet.

798
Nonnullū præ-
missū.

RECOLO, quamvis tria bona matrimonij non
sint de eius essentia quoad executionem; esse
tamen de essentia quoad obligationem; est
enī de essentia, vt coniuges obligentur ad
vitam perpetuam, & indiuiduam, & ad fidem
sibi serandam, reddendo debitum, negandōque
Corpus alijs: ac ad prolem non impediendam,
sed educandam. Vnde conditions, per quas
coniuges ad aliquid his contrarium obligen-
tur, tollunt matrimonij substantiam, ac debitum
consensum. Igitur conditio contraria sub-
stantia matrimonij, aut bonis eius, illud irri-
tum reddit, Cap. fin. de condit. appos. Hoc præ-
missō, quæ si erim, vtrum conditio contraria bonis
matrimonij, si honesta sit, illud viciet, vel
tantum quando est turpis?

799
Matrimonij
non irritat
conditio ho-
nesta licet bo-
nis eius con-
traria.

Conario honesta licet contraria bonis ma-
trimonij, illud non irritat: vt si duo contrahant
hac lege, vt in perpetua castitate viuant, aut
consummato matrimonio, Religionem profi-
teantur. Vnde dum Cap. fin. deciditur, condi-
tiones contrariae matrimonio illud annullare, in-
telligitur, quando haec conditions sunt turpes.
Quia copula carnalis non est de matrimonij
essentia, ergo conditio de illa non habenda illi
non adueratur, licet sit contra bonum pro-
lis, atque idē nec illud irritat. Certe haec condi-
tione videntur B. Virgo, ac S. Iosephus
contraxisse. Sic Palidian. in 4. dis. 30. qu. 2. art. 1.
concl. 2. num. 6. Abulensi. ad cap. 30. Num. qu. 32.
Gers. p. 3. ser. de Nat. Marie, confider. 2. alphab.
59. litter. V. ibi: Vouit Maria Virginitatem, vouit,
& ipse Ioseph: cui voto non repugnat vera ma-
trimonialis coniunctio. Sotus dicit, non esse im-
probabilem hanc sententiam in 4. dis. 29. qu. 2.

Sanchez verò lib. 5. d. 10. num. 1. verè probabilem
esse profiteur.

Conditio honesta licet, si contraria sit ma-
trimonij bonis illud viciat. Quia illa conditio
quamvis honesta sit, repugnat intrinsecis ac
necessariis matrimonij bonis: est enim contra
bonum prolis: ergo illud irritat. Nam Pontifex
Cap. fin. exp̄lē afferit, conditio contra
bonum prolis, illud irritare: nec distinguit, an
conditio honesta sit, an turpis: nec vim facit in
conditionis turpitudine, sed in bonis matrimonij
repugnantia: & que autem illis repugnat, sive
turpis sive honesta existat. Ita D. Thom. in 4.
dīl. 1. 8. qu. 6. art. 4. ad 3. D. Bonav. ibi. qu. ultim.
num. 33. Richard. art. 2. qu. 4. ad 3. Adrian. q. 3. de
marim. dub. 9. Sotus in 4. dis. 29. q. 2. a. 3. Henr. I.
l. 1. c. 4. n. 1. & l. 12. c. 2. Barthol. Ledes. de mar.
dub. 25. concl. 4. Petr. de Ledes. q. 47. art. 5. dub. 4.
ad 2. Ludeo. Lopp. 2. Instiuct. de marim. cap. 41.
Sanch. cit. at num. 2.

Idem afferit partem hanc probabiliorē esse
credens. Quia licet copula non sit de matrimo-
nij essentia, est tamen obligatio potestasque
ad copulam de eius essentia, quæ quidem obliga-
tio ac potestas per id pactum tollitur. Pro-
fecto B. Virgo, & Ioseph non contraxerūt cum
ea conditione, sed ab solutē, & verē confor-
mantes in ius, ac potestatem suorum corpo-
rum: quamvis vr̄que haberet seruanda casti-
tatis votum, celestēque (vt credo) accessisse
promissum, fore, vt nullatenus coniugio Virgi-
nitas propositum violaretur.

DVBIVM CXCIX.

An hac conditio, Contra hōc tecum, si prius te
voto castitatis sic obstruxeris, vt nunquam
a me petas, nec reddas petenti debitum: vio-
let, matrimonium.

NON VIOLAT. 802
Non violat. Quia talis conditio non impe-
dit dominij translationem, & corporum Non violat.
potestatem: si enim postea coniux, qui sic vo-
lit, petat, aut reddat, non peccat contrā iusti-
tiam, sed contra voti Religionem. Sic quidam
Neoterici, quos memorat, ac sequitur Petr. de
Ledes. de marim. qu. 47. art. 5. dub. 4. in fo-
l. 10. num. 3.

Violat quidem. Quia est contra bonum pro-
lis, & quantum est inle, impedit dominij cor-
poris translationem: nam cum in pactum dedu-
catur, vt alter voto se adstringat, nec petendi,
nec reddendi, non tantum tenetur ad id ex vo-
ti religione, sed etiā ex iustitia pacti accepta-
ti ratione, & sub eo initi matrimonij. Ita Sotus
in 4. dis. 29. q. 2. a. 3. Conat. 4. Decret. p. 1. c. 3. §. 1.
num. 1. Barthol. Ledes. de mar. dub. 25. concl. 4.
Henr. I. l. 1. c. 4. n. 1. & l. 12. c. 2. fine. Sanch. l. 5.
d. 10. num. 3.

Idem afferit, quia frōstra est ea potentia ad
copulam, quæ nunquam posset absque letali
culpa in actum reduci.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Consensu Condit. 137

D V B I V M C C .

An annulet, matrimonium conditio hæc: ut alter coniux minimè teneatur debitum reddere, quoties alteri non licet exigere.

803
804 annulet.
*M*inimè annulat. Quia ea conditio iure inest, cum alter cooperetur peccato tunc reddendo contentit enim criminis alterius. Ergo iure inest, ut tunc reddere non teneatur. Item quia est conditio peccati mortalis ansam remouens. Si Anton. Cucus lib. 5. iustit. maior. titul. 11. num. 112.

805
806 annulet.
p. 1. lib.
*A*nnulat planè, est enim contra matrimonij substantiam. Quia ea conditio non est, in multis enim eventibus vir peccat mortaliter exigendo, ut vxor debitum non potest abnegare. Ut si vir votum castitatis emerit, vel afferdu fornicatio petat, vel credat matrimonium non tenere, vxore sciente esse validum: Ergo si ex conditione posita licet tum debitum denegare, signum est, non plenè translatum esse corporis dominium: idèoque non valebit matrimonium. Ità Adrian. in 4. qu. 3. dub. 4. Conar. 4. Decret. p. 2. c. 3. §. 1. num. 6. Ludou. Lopez part. 2. infra de matrimon. cap. 42. Petr. de Ledes. de matrimon. qu. 47. art. 5. dub. 4. Sanchez lib. 5. d. 11. num. 2.

807
808 annulet.
*H*oc verius existimo. Quia per matrimonium acquiritur ius iustitiae ad corpus alterius, quamvis exiès aliquando peccet contra Religionem, aut Temperantiam: Ergo conditio afferens hoc ius iustitiae est contra matrimonij substantiam, illudque vitiabit: talis autem est conditio non reddendi in his casibus, tollit enim ius iustitiae, quod alter coniux per matrimonium acquirit, ut sibi debitum petenti solvatur. Verum si apponatur conditio, ut possit coniux debitum denegare, quoties id sibi licet, quia alter non habet ius iustitiae ad petendum: ut si alter adulteretur, vel petat in loco sacro: valebit conditio, nec vitiat matrimonium. Quia iure inest.

D V B I V M C C I .

An valeat matrimonium initum à Paginis, seu Iudeis ea conditione, ut possint repudij dare libellum iuxta illorum ritum.

809
810 lib. 1. ap.
*S*uppono, Iudeis permisum fuisse repudij libellum, ut Christus Dominus Matth. 19. testatur. Et quamvis fuerit sub Iudice, an Moses permisit tanquam licitum, Deo dispensante, vel tanquam minus malum: at hodie nullo modo est licitus. Tum quia eorum lex cessauit, quia Christus Matth. 19. corum dispensationem abstulit, vt benè Sotus in 4. dis. 33. qu. 2. art. 2. concl. 2. Quæsierim igitur, num validum sit nunc Iudeorum matrimonium sub huiusmodi conditione initum?

*E*st quidem. Quia cum lex eorum hoc permittat, licet deducitur in pactum, & iure inest: E. Jacob. & Mend. Theol. Moral. To. III. P. II.

arque ita eius expressio non nocebit. *Cap. signi monium n. 10. fasciati, de eleæ. Sic Ioan. Andre. cap. de infidelib. sub libelli renum. 5. de cog sanguin. Cardin ibi, num. 2. Anchar. pudic conditio. Anton. num. 9. Abbas num. 6. Alexand. de Nevo num. 10. Praeposi. num. 5.*

Modò nullum est matrimonium. Quia ea conditio est contra matrimonij substantiam, cum continet, posse dissolui matrimonij vinculum nec inest, cum iam sine controvèrsia sit, eam legem non excusare à culpa, nec dare ius, aliud incundi matrimonium. Ità Glos. *Cap. de infidel. verb. Eſſ matrimonium. &c ibi. Hostienſ fine. Conar. 4. Decretal. part. 2. cap. 3. §. 1. num. 5. Sanch. lib. 5. d. 12. num. 3.*

Prima sententiam omnino reiecio, secundum dámque vniè esse veram reor: & à fortiori *Prima sententia omnino reiecio.* id dicendum est de aliis infidelibus, quibus nunquam licuit, libellum repudij dare.

D V B I V M C C I I .

An vitietur, matrimonium, quando conditio ex contraria ab altero tantum ex contrahentibus apponitur.

*N*on vitiatur. Quia conditio non confert ad contractum matrimonij confirmandum, vel *Non vitiatur.* infirmandum, nisi ab utræque parte acceptetur: Ergo cum illa conditio non acceptetur ab utrōque contrahente, matrimonium non infirmabit: & cum ex alia parte sit turpis, habebitur, quasi adiecta non esset. Ità Angel. verb. *Matrimonium 3. impedit. 3. num. 13. Sylvest. verb. Matrimonium 3. qu. 11. ver. 2. Tabie. verb. Matrimonium 2. qu. 1. num. 11. D. Antonin. part. 3. titul. 1. cap. 19. Barthol. à Ledes. de matr. dub. 25. concl. 10.*

Vitiatur omnino. Quia diuersitas in consensu viciat contractum: ut quando alter purè *811* viciatur, alter verò sub conditione. Habetur *viciatur.* non consentit, alter verò sub conditione. *812* exp̄s̄e 1. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verborum obligatione. Et ratio est manifesta, quia non vniuntur inter se consensu, ex qua vniōne contractus oritur: Ergo cum in hoc matrimonio hæc diuersitas inueniatur, erit nullum. Ità Adrian. in 4. qu. 3. de matrimon. dub. 9. Petr. de Ledes. de matrimon. qu. 47. art. 5. dub. 5. ita mordicus hanc sententiam defendens, v. afferat, primam esse omnino improbabilem. Conar. 4. Decret. part. 2. cap. 3. §. 1. num. 11. Sanchez lib. 5. d. 13. num. 5.

Ego quidem reor, immerto Petrum de Ledes, primam sententiam omnino improbabilem esse asseruisse, quam Sancius, & alij merito *813* *Secondaria sententiam, ut probabilem.* valent, dicunt. Secundam tamen, vt probabilem elegerim. Quia ad matrimonium requiritur mutua corporum traditio, at in hoc casu non inueniatur: cum alter non absolute tradat corpus, sed sub conditione, contraria matrimonij substantiae, ac consequenter excludente verum consensum: Ergo nullo modo est matrimonium.

DVBIVM CCIII.

An Sponsalia vitentur, per conditionem substantiae matrimonij contrariam, sicut vitentur matrimonium.

814
Vitentur
sponsalia.

Vitentur quidem sponsalia per conditio-
nem substantiae matrimonij contrariam,
sicut ipsum vitentur matrimonium. Quia in-
aniter promittitur, quod non potest executioni
dari. Sic D. Thom. in 4. dist. 27. qu. 2. a. 1. corp.
D. Bonav. dist. 18. q. 3. n. 1. 3. Dut. ibi. q. 2. num. 5.
Richar. dist. 27. a. 1. q. 1. Palud. dist. 29. q. 1. ar. 3.
concl. 1. n. 6. D. Antonin. p. 1. i. 1. c. 28. §. 2. Syl-
uest. v. Sponsalia. q. 5. Rosel. ibi. fine. Tabie. ibi,
qu. 2. num. 3.

815
Non vitian-
tur.

Minime vitantur. Quia haec conditions
tanquam turpes reiciuntur, nec contrariatur
matrimonio, cum ad sponsalia sollemodo
pertineant, & non referantur ad matrimonio
tempus: Ergo possunt sponsalia huiusmodi
conditione inita consistere. Ita Petrus de Ledes.
de matrimonio. qu. 47. a. 5. dub. 6. quod excitat circa
solut. ad 9.

816
Difinition
viter.

Ego autem vsus distinctione, quaestioni sa-
tisfacio. Quando cōditio contraria apponitur
tanquam implenda post matrimonium semper
illud annulat: quando autem debet impleri,
antē matrimonium, tunc si est contra infep-
rabilitatem, vt *Contraham tecum, nisi ante ini-
tum matrimonium aliam diuorem, aut pulchriorē
inuenior*; matrimonium non vitiat, quia ipsi nō
opponitur, cum non tollat matrimonij insepar-
abilitatem, nec etiam opponatur sponsalium
naturae, ut pote quae salubria sunt: nec etiam
reiciuntur tanquam turpis; quia non est talis,
cum ad peccandum minime inciterit: quare va-
lida erunt sponsalia, impleta ea conditione: &
ea deficiente, erunt nulla. Si vero sit conditio
contraria matrimonij fidem, vt si ante matrimonium
fornicaris, tunc valebunt sponsalia reiecta
ea conditione tanquam turpis; quia ea non cō-
trariatur matrimonio, cum ad fidem matrimonij
solum pertineat, ne postquam translatum
est corporis dominium in coniugem, alteri tra-
datur: antē matrimonium nō est translatum
dominium. Si autem aduersetur bono prolis,
vt si ante matrimonium venena, quibus sterilis
efficiari sumas, vitiat sponsalia; quia per eam
conditionem obligatur sponsus ad aliquid cō-
trarium bono prolis, quod per illud matrimonium
promisum intenditur, vnde aduersatur
futuro matrimonio promisso.

DVBIVM CCIV.

Conditione haec, si tecum concubueris, contra-
ham tecum, sit tanquam turpis reicienda.

817
Non est tan-
quam turpē
reicienda.

Non est turpis, ideoque non reicienda, sed
suspedit contractum. Quia initio copu-
la haec sponsalia purē contingent, & conse-
quenter antē perfectam copulam efficiunt
matrimonium. Cap. 1. qui fidem de sponsal. Sic
Couser. 4. Decret. p. 2. c. 3. n. 1. 3. Andr. Cucus l. 5.
institut. iit. 11. n. 5. Sed hoc si verum est, locum
habere poterat ante Tridentinum, secus post

818
cum iam sponsalia non transeant in mat-
rimonium per copulam: & sic conditio illa est
turpis.

Turpis omnino est, ideoque reicienda, nec
suspedit sponsalia. Quia aut de concubitu il-
licito, & fornicatio intelligitur, & tunc non
suspedit, sed tanquam turpis reicitur: aut de
concubinō licto, ac matrimoniali, & tunc mi-
nimē suspedit: quia iure ipso ineſt, cum con-
iuges mutuo ſibi debitum reddere teneantur.
Ita D. Antonin. 7. p. 11. i. c. 1. 9. §. 5. Rosel. v. Ma-
trimonium 5. n. 7. Angel. vi. Marrimonii 3. imped.
3. n. 9. Sylvest. v. Marrimonium 3. 9. 7. Tabie. v.
Marrimon. 2. q. vlt. Brunel. de sponsal. cap. 3. n. 6.

Aptius dixerim, si intelligatur de concubitu
turpi, reici tanquam turpem, & sponsalia
absolutē manerē: si vero de concubitu licto,
ac matrimoniali, suspendere vſque ad euen-
tum. Quia confutur conditio, alio modo appo-
rita, quam iure inſit: iure enim post contra-
ctum matrimonium bimētrē datur: ut ea cōdi-
tio intelligatur, si statim inito matrimonio fa-
ceris tui corporis copiam. Mecum Sanch. l. 5.
d. 16. num. 3.

DVBIVM CCV.

An conditio haec, si te virginem inuenero, vel
si primo in coitu mihi placueris, tecum
contraham, sit tanquam turpis
reicienda.

Tanquam turpis reicienda est, & sic Spō-
falia pura manent. Quia ea conditio super
actum turpem planē fertur. Sic Gloss. cap. Per cuncta
tuas. verb. Præsumendum. de condit. appos. & ibi.
Ioan. Andr. n. 7. Anton. n. 8. Anchar. n. 7. Abbas
n. 7. Innocent. cap. De illis, num. vni. de condit.
appos. Alex. de Neuo ibi, num. 2. Spino specul.
teſſam. gloss. 15. num. 6. 4.

Turpis non est, ideoque non reicitur, sed
suspedit contractum, quamvis intelligatur
per coitum te virginem inuenero. Quia ea
conditio non fertur super actum turpem, sed
super honestam virginitatis conditionem. Ita
Sotus in 4. dist. 19. qua. 1. artic. 3. post 3.
concl.

Vera haec satis, sed verius distinxerim id si
te virginem inuenero, si intelligatur per aspe-
ctum matronarum, vel aliam iustum indagi-
nem non reici, sed suspendere: quia est
honesta conditio. Si vero intelligatur per
concubitum, esse turpem: quia incitat ad pe-
ccandum: & quamvis virginitatis conditio ho-
nesta sit, at quando apponitur turpiter explo-
randam esse, turpis est admodum; vnde merito
ea reiecta, parus remanet contractus, vt apte
Henriq. lib. 11. cap. 12. num. 6. & Sanch. lib. 5. d.
16. num. 7.

DVBIVM CCVL.

An conditiones turpes, & impossibiles reicien-
tur, a sponsalibus, sicut reiciuntur a
matrimonio.

Minime reiciuntur. Quia secluso iure Ec-
clesiastico habente eas conditiones pro cō-
tractu non

. Dubia De Consensu Condit. 139

...on reiciuntur conditions, sed annularent, & turpes suspenderent matrimonium: Ergo ius Ecclesiasticum id statuens, tanquam coram iuri naturali, & divini, est restrin- gendum. Quia enim à iure communī exorbi- bitant, sunt restringenda. Reg. Quia à iure com- muni, reg. iur. in 6. Cum ergo Cap. fin. de- condit. appos. olum in matrimonio eas condi- tiones reici statuat, extendendum minimè est ad Ipsilonalia. Sic doctissimi Theologi. Salmantini Academici, teste Petro de Ledes. de mar- q. 47. a. 5. quorum ipse sententiam afferit esse probabilem.

lib. 5. d. 2. num. 7. afferentes, conditiones quæ non sunt necessariæ à natura, vi se Antichristus nascetur, suspendere matrimoniorū; quæ tamen ad id sunt impertinentissimæ.

Cum his opinor, quia quamvis conditionem inpertinentem matrimoniū Sanctissimo contraria adiudicere, aliqualis sit culpa, non tamen est ex turpibus, quæ a matrimoniō relinquentur, non enim alium incitat ad aliquod peccatum in futurum admittendum: qualis est illa: si furtum f. ceris.

Reiciuntur omnino. Quia sponsalia sunt inquit quoddam matrimonij, unde dispositum in matrimonio, in sponsalibus depositum censetur leg. *Oratio ff. de spons.* Itaque conditiones turpes pariter a sponsalibus reiciuntur controbani tecum, si mecum coevis, intelligendo de coto turpivel si te inuenero virginem, intelligendo torpi indagine. Ita D. Tho. in 4. *disf.* 27. a. a. corp. D. Bonau. *disf.* 28. 9. 3. n. 13. Richar. *disf.* 27. a. 3. q. 2. D. Antonin. 3. p. *tit. a. c. 1.* §. 2. 2. Paludin. in 4. *disf.* 22. q. 1. a. *condl. 7. m. 6.* Sylvest. in *sponsaliis* q. 5. *Rolel. ibi. fine. Tabte. q. 2. n. 1.* Lucas. *disf.* 2. *op. p. 2. in strucl. de matrim. c. 42.* Sanch. 4. 5. 1. 27. n. 2.

Factor primæ sententia fundamentum for-
to esse, meque admodum :ficeret, ut illam am-
plieeret, nisi alio ex capite inuenirem concor-
dem omnium Doctorum sensum, tanquam quid
indubitatum supponentem, rei conditiones
cupes ac impossibilis tam à matrimonio, quā
à sponsalibus, à qua receptissima sententia re-
cedere, piaculum ducerem.

DVBIVM CCVIII.

*Ad demonstratio, & causa vitiens
matrimonium si ei contra-
rietur.*

Suppono matrimonio posse aliquid adiici d29 *Quodam prae-
missa.* per modum demonstrationis, quod contin-
git, quando significatur aliqua qualitas in con-
trahentibus, & explicatur per relativum, aut
dictionem importantem aliquam qualitatem;
ut *Duo es, quia libera es, aut virgo.* Vel potest
adiici per modum causae, quod evenit, quando
denotatur causa, ob quam contrahitur; & com-
moniter explicatur per dictionem. *Quia: ut
contra te tecum, quia diuines, aut pulchra es.* Qua-
sierimus igitur, num idem quod de conditionibus
diximus, censendum quoque sit de demonstra-
tione & causa, ita ut si hæc contrahentur ma-
trimonio, illud vitiatur: si sunt honesta, illud sus-
pendatur: si turpia, impossibilia, reiiciantur 820

Quamvis demonstratio & causa nunquam
suspendant matrimonium, annihilant tamen,
quando sunt contra substantiam, & bona eius.
Quia eo ipsis, quod non absolue, sed sub ea
causa, & demonstratione quis consentit, que
quidem matrimonij substantia aduersatur, non
videtur absolute in matrimonium contentire.
Sic Nauar. *Sum. cap. 2. num. 62.* videtur fauere
D. Tho. & alij Doctores citati à P. Sanchez l.
s. d. 9. nu. 6. alterentes, annulare matrimonium
conditionem ipsis repugnantem quamvis sit de
presenti, cum tamen illa non sit propriè con-
ditio, sed demonstratio.

Demonstratio, vel causa per se sumpta num-
quam suspedit, vel virtutis matrimonium, cui-
uscumque sit qualitatis, siue vera sit, siue falsa;
sed semper habetur pro non adiecta, firmum²
que manet matrimonium: ut *Acipio se, que vel*
quia es sterili, vel quia procuras sterilitatis ve-
nena. Quia quae matrimonium variant, vel vi-
tiant, debent ad substantiam, seu vim contra-
etus spectare: sed demonstratio, & causa non
spectant ad substantiam, confusus contractus
matrimonij, sicut spectat conditio, sed tan-
tum pertinet ad opiniones rerum, quas con-
trahentes conceperunt, vel ad causas, quae ad
contrahendum ipsos mouent: Ergo nullo mo-
do variant maritri omnia, ita Palud. in 4. dif.
29. question. 2. art. concl. 1. numer. 5. & art. 2.
concl. 1. numer. 11. D. Antonini; part. tit. 1.
capit. 19. §. 5. Sotus in 3. i. 2. question. 2.
*art. 1. Syllest. verb. *Matrimonium* 3. que-*
sition. 12. Sanchez libr. 5. d. 19. numer. 2. & alij
apud ipsum.

¹⁰ **H**abentur pro non adiectis. Quia tales conditions turpes videntur: turpe enim apparet contractui tam Sancto, & qui Sacramentum est impertinent conditionem adiuvare, ut si non es ecclesie, pulchra, aut bene morigera. **S**ic Sotus in 4. dist. 29. q. 2. a. 3. Barth. à Leiden, ¹ ab 1. de matr. concil. 9. & videntur tenere Rosel. v. spon. alia fine, Syluest. ibi. q. 5. D. Antonin. s. p. 1. t. 1. c. 18. §. 2. ubi afferunt, si conditio sit honesta, vel utilis valere: unde oppositum videntur sentire, quando inutilis, ac impertinentia efficitur.

Non habentur pro non adiectis, sed suspensi
dunt contractum matrimonij, nec aliter est
validum, nisi illis statibus. Quia omnis con-
ditio iure non improbata potest apponi mari-
monio, ut colligatur a contrario sensu ex Cap.
super eo de condit. appos. sibi: & c conditionem ip-
sam canonica non improbent statuunt: sed haec con-
ditiones impertinentes nullo iure reprobantur:
Ergo possunt validè apponi. Minorem pro-
bo, quia Cap. fin. de condit. appos. recitit conditio-
nes turpes, quia incitant ad peccandum: sed
conditio impertinentis ad nullum peccatum in-
ducit: Ergo nullatenus est recienda. Ita
Henric. Cap. fin. num. 4 Sanch. lib. 5. d. 18. num. 3.
& plures Doctores, quos ipse Sancius citat

Hanc sententiam omnino sectandam existimo. Quia demonstratio aut causa non se

832

TOBAR
6 Mon
III. IV.
2 V.

Hanc sententiam omnino tenendam reor. habet ut obiectum, vel pars obiecti contractus, sed antecedenter, & quasi motuum: Ergo illum non irritat. Monuerim tamen haec intelligenda esse, quando demonstratio vel causa per modum causae, aut demonstrationis apponitur: nam si apponatur permodum conditionis, de illis iudicandum sicut de conditionibus: ut *Contrabo tecum, quia dabitis tantam dotem*; tunc licet videatur demonstratio, at est sensus conditionalis.

DVBIVM CCIX.

An modus vitiet matrimonium, si ei contrarieatur?

Nonnulla premitto.

Matrimonio aliquid potest adiici ut modus, qui est quasi adfectio oneris, ad quod volumus contrahentem obligare: & communiter explicatur per conditionem *Vt*, v. gr. *Ducor et tu dimitas, vel honorem consequae*. Quæstioni igitur committo, an idem censendum sit de modo, ac de conditionibus, ita ut si hic contrarieatur matrimonio, illud vitierit: sit hoc honestus, illud suspendat: si turpis, aut impossibilis, reiiciatur?

Modus non vitiat matrimonium.

Modus contrarius substantia, aut bonis matrimonij, ipsum minimè annullat, ut *Contrabo tecum, ut venena sterilitatis procreas*, vel ut te adulterandam tradas. Quia modus in hoc distat à conditione, quod conditio suspendit actus perfectionem, ita ut ante ipsum implementum validus minimè sit, at modus non suspendit, sed aduenit actus perfecto, statimque valet actus, & alter obligatus manet ad modi implementum. Ut *Dono tibi equum, ut facias hoc*, valet statim donatio, & tenetur donatarius, modum implore. lib. 1. 2. fin. C. de donation. que sub modo. docet Barth. l. *Quibus diebus. Termilius, ff. de condit. & demonstr. Ita Sotus in 4. dist. 29. ques. 2. art. 1. concil. Verbeci. quem refert, ac sequitur*

Rosel. verb. Matrimonium 5. num. 9. Tabie. verb. Matrimonium 2. question. ultim. Petr. de Ledel. de marriagon. ques. 47. art. 5. dub. 3.

Modus contrarius substantia, aut bonis matrimonij, ipsum annullat, sicut contraria conditionis. Quia Cap. fin. de condit. appos. habetur, hanc conditionem contractui matrimonij adiectam, *Contrabo tecum, donec pulchriorem inueniam*, ipsum vitiare tanquam ipsius substantia contraria & tamen est eadem ratio de hac conditione & de modo, nam sicut modus non suspendit dispositionem, sed aduenit dispositioni perfectæ, ita haec conditionis: Ergo similiter modus contrarius substantia vitiat. Ita D. Antonius. part. 2. tit. 3. c. 1. 9. §. 1. Angel. verb. *Matrimonium 3. imped. 3. fine. Sylvestri. lib. qu. 1. Nanatus. cap. 22. num. 6. 2. Couar. & alij quos ipse refert 4. Decret. part. 2. cap. 3. §. 1. num. 8 & 17. Greg. Lop. 1. 5. v. Aquellus. tit. 4. p. 4. Sanch. 1. 5. d. 19. num. 5.*

Cum his sentio, nec placet mihi Ladouci Lopez p. 1. *Instrukt. de mar. c. 42. distinctio. qua intendit viratam sententiam ad concordiam redigere: ut scilicet modus substantia matrimonij contrarius non vitiet, quando apponitur ut causa impulsua, secus si apponitur, ut per illum inducatur obligatio ad eius obseruantiam. Disciplet, inquam, quia semper easle modi natura ut contractum minimè suspendat, verum alter recipiens sub modo, illum obseruare teneatur Addiderim, si modus sit impossibilis, verbi gratia *Contrabo tecum, ut digito culum tangas*, valet omnino matrimonium, reiecto modo & similiiter si sit turpis. Quia similis conditio tanquam impossibilis, & incitans ad peccandum a matrimonio reiicitur per Cap. fin. de condit. appos. Ergo à fortiori modus impossibilis & turpis, quia ad peccandum incitat, reiicitur: cum hic non suspendat contractum, sed contractui iam perfecto adueniat. Porro si modus sit impossibilis, & honestus, non suspendit matrimonium, sed statim est validum. Quia natura modi est, ut non suspendat. l. *Cum ab eo 41. ff. de contrah. empt.**

LIBER